

CAO-onderhandelingen in sectoren in België

Citation for published version (APA):

Van Ruysseveldt, J. (2004). CAO-onderhandelingen in sectoren in België: Een sociologische benaderingswijze. In G. Van Hootehem, & B. Cambré (Eds.), *Over werk(t) in de actieve welvaartstaat* (1 ed., pp. 291-310). ACCO Leuven.

Document status and date:

Published: 01/01/2004

Document Version:

Peer reviewed version

Document license:

CC BY-NC-SA

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

<https://www.ou.nl/taverne-agreement>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

pure-support@ou.nl

providing details and we will investigate your claim.

Downloaded from <https://research.ou.nl/> on date: 10 Oct. 2024

Open Universiteit
www.ou.nl



Tabel 1 Steekproef: sectoren volgens NACE-bel bedrijfsindeling en nummer en benaming van bijhorende PC's

nr. sector	benaming NACE sector	nr. PC	benaming van het PC
15	<i>Voedingsnijverheid</i>	118 220	arbeiders voedingsnijverheid bedienden voedingsnijverheid
17	Textiel	120 214	arbeiders textielnijverheid bedienden textielnijverheid
18	<i>Kleding</i>	109 215	arbeiders kleding- en confectienijverheid bedienden kleding- en confectie...
21	<i>Papier en karton</i>	129 221 136 222	arbeiders papier- en kartonproductie bedienden papier- en kartonproductie arbeiders papier- en kartonbewerking bedienden papier- en kartonbewerking
22	<i>Grafische nijverheid</i>	130.01	arbeiders drukkerij
23	<i>Petroleumnijverheid</i>	117 127 211	arbeiders petroleumnijverheid arbeiders handel in brandstoffen bedienden petroleumnijverheid
24+25	<i>Chemische nijverheid</i>	116 207	arbeiders scheikundige nijverheid bedienden scheikundige nijverheid
27	<i>Staal en non-ferro</i>	104 210 105 224	arbeiders ijzernijverheid bedienden ijzernijverheid arbeiders non-ferro bedienden non-ferro
28-35	<i>Metaalbouw</i>	111.01&02 209	arbeiders metaalnijverheid bedienden metaalnijverheid
40	<i>Energie</i>	326	gas- en elektriciteitsbedrijf
45	<i>Bouw</i>	124 149.01	arbeiders bouwnijverheid elektriciens
50	<i>Garagebedrijf</i>	112 149.02	arbeiders garagebedrijf arbeiders koetswerk
52	<i>Kleinhandel</i>	119 201 202 311 312	arbeiders handel in voedingswaren bedienden zelfstandige kleinhandel bedienden kleinhandel voedingswaren grote kleinhandelszaken warenhuizen
55	<i>Horeca</i>	302	hotels, restaurants, cafés
60	<i>Vervoer</i>	140.04	arbeiders goederenvervoer
65	<i>Banken</i>	310	banken
66	<i>Verzekeringen</i>	306 307	verzekeringswezen makelarij en verzekeringsagentschappen

¹ In dit overzicht zijn alleen de in het onderzoek opgenomen PC's opgesomd. PC's in de betreffende sectoren die niet operationeel zijn of voor minder dan 1.000 werknemers CAO's afsluiten zijn niet opgenomen. Ook PC 218 is niet in het onderzoek opgenomen (zie Van Ruysseveldt, 2000, blz. 171).

Tabel 2 Rangschikking van PC's in onderzoekspopulatie volgens type onderhandelingsstelsel

<i>onderhandelingstype</i>				
<i>gelaagd</i>	PC 105	PC 111.1&2	PC 202	PC 312
	PC 224	PC 209	PC 311	
<i>centraal</i>	PC118	PC 215	PC 124	PC 201
	PC220	PC 136	PsC 149.1	PC 302
	PC120	PsC 130.1	PC 112	PsC 140.4
	PC214	PC 127	PsC 149.2	PC 306
	PC109	PC 326	PC 119	PC 307
<i>decentraal</i>	PC 129	PC 117	PC 207	PC 310
	PC 221	PC 211	PC 104	
	PC 222	PC 116	PC 210	

Tabel 3 Mate van (de)centralisering naar organisatiegraad en kenmerken van de sector

	<i>centralisatie-index</i>
organisatiegraad van werknemers ¹	.04
organisatiegraad van werkgevers ¹	-.46*
% werknemers in bedrijven met meer dan 100 werknemers ¹	-.63*
% werknemers in bedrijven met minder dan 20 werknemers ¹	.49*
marktoriëntatie ²	.38*

¹ Pearson correlation

² Kendall's tau_b

* p<.01

Tabel 4 Organisatiegraden van werknemers en werkgevers, naar sector, statuut, bedrijfsstructuur van de sector en exportgerichtheid (in %)

	<i>gemiddelde organisatiegraad van werknemers</i>	<i>gemiddelde organisatiegraad van werkgevers</i>
industrie	71	83
diensten	50	78
arbeidersPC's	75	77
bediendePC's	55	87
KMO dominant	61	70
gemengd	65	79
grootbedrijf dominant	71	97
oriëntatie op internationale markt	69	86
oriëntatie op binnenlandse markt	61	77
totaal	65	82

Figuur 1 **Werkgelegenheidsmaatregelen in de CAO**

Oriëntatie op aanbod	Oriëntatie op vraag
<ul style="list-style-type: none">* vorming en opleiding:<ul style="list-style-type: none">- <i>algemeen</i>: inzetbaarheid- <i>doelgroepenbeleid</i>: opleiding van risicogroepen	<ul style="list-style-type: none">* collectieve arbeidsduurvermindering met compensatie aanwervingen
<ul style="list-style-type: none">* vrijwillige deeltijdse arbeid* deeltijds loopbaanonderbreking* halftijds brugpensioen	<ul style="list-style-type: none">* beperking van overuren met compensatie aanwervingen
<ul style="list-style-type: none">* loopbaanonderbreking	<ul style="list-style-type: none">* tijdelijke werkloosheid
<ul style="list-style-type: none">* brugpensioen	

Tabel 5 Centralisering van de CAO-onderhandelingen en werkgelegenheidsmaatregelen in de CAO (Pearson correlation)

<i>Institutionele kenmerken</i>	<i>Werkgelegenheid in de CAO</i>
mate van centralisering van de CAO-onderhandelingen	.51**
gecontroleerd voor organisatiegraad van werkgevers	.64**
gecontroleerd voor organisatiegraad van werknemers	.58**

* significantieniveau $p < .05$
 ** significantieniveau $p < .01$

Tabel 6 Organisatiegraad van werknemers en werkgelegenheidsmaatregelen in de CAO (Pearson correlation)

	<i>werkgelegenheid in de CAO</i>
organisatiegraad van werknemers	.51**
gecontroleerd voor mate van centralisering van CAO-onderhandelingen	.57**
gecontroleerd voor organisatiegraad aan werkgeverszijde	.50**

** significantieniveau $p < .01$

Tabel 7 Organisatiegraad van werkgevers en werkgelegenheidsmaatregelen in de CAO (Pearson correlation)

	<i>werkgelegenheid in de CAO</i>
organisatiegraad van werkgevers	.12
gecontroleerd voor mate van centralisering van CAO-onderhandel	.46**
gecontroleerd voor organisatiegraad aan werknemerszijde	-.02

* significantieniveau $p < .05$
** significantieniveau $p < .01$

Tabel 8 Type onderhandelingsstelsel, organisatiegraad van werkgevers en werkgelegenheid in de CAO: gemiddelden (standaarddeviaties)

	<i>werkgelegenheid in de CAO</i>
Gelaagde onderhandelingsstelsels	Gemiddelde (std dev)
Subgroep 1: (N= 7)	
<i>Organisatiegraad werkgevers ligt hoger dan 85%</i>	3,23 (1,56)
Gecentraliseerde onderhandelingsstelsels	
Subgroep 2: (N= 16)	
<i>Organisatiegraad werkgevers ligt lager dan 85%</i>	2,65 (1,25)
Subgroep 3: (N= 4)	
<i>Organisatiegraad werkgevers ligt hoger dan 85%</i>	3,13 (0,69)
Gedecentraliseerde onderhandelingsstelsels	
Subgroep 4: (N= 3)	
<i>Organisatiegraad werkgevers ligt lager dan 85%</i>	1,76 (0,77)
Subgroep 5: (N= 7)	
<i>Organisatiegraad werkgevers ligt hoger dan 85%</i>	1,89 (1,11)
totaal (N=37)	2,60 (1,26)

Tabel 9 Omgevingskenmerken en werkgelegenheidsmaatregelen in de CAO

<i>Omgevingskenmerken</i>	<i>werkgelegenheid in de CAO</i>
verschil in banen 1992-1997 (in%) ¹	.12
gecontroleerd voor bedrijfsomvang (% werknemers in bedrijven met meer dan 100 werknemers) ¹	.12
gemiddelde jaarlijkse verandering in werkgelegenheid 1992-1997 (in%) ¹	.14
gecontroleerd voor bedrijfsomvang (% werknemers in bedrijven met meer dan 100 werknemers) ¹	.14
mate van concurrentie (algemeen) ²	-.07
mate van concurrentie op basis van lonen en arbeidsflexibiliteit ²	.01
mate van concurrentie op basis van kwaliteit en innovatie ²	-.17

¹ Pearson correlation
² Kendall's tau
* significantieniveau p<.05
** significantieniveau p<.01

Tabel 10: Onderhandelingsregime en macroresponsiviteit van de CAO

<i>dominant onderhandelingsniveau</i>	<i>Sterkte van belangenorganisaties</i>	
	sterk	zwak
centraal	macroresponsiviteit = hoog	macroresponsiviteit = matig tot laag
decentraal	macroresponsiviteit = matig tot laag	macroresponsiviteit = laag